

ИЗ КЊИГЕ *(РОКЕНРОЛ РОМАНА)* [МИОДРАГА ЈАНКОВИЋА](#) * (5)

Тај није имао душу

Пред нама је последњи део рукописа који нам је писац поверио за претпремијеру. Најинтригантнији и најзагонетнији део. Непоменик стиже у главни ток историје на јужнословенским просторима у XX веку. Већина оних који би га могли препознати страдају пре но што стигну ма шта да заусте. Бесловесна маса му кличе, нервира га својим одушевљењем и изливима слепе љубави. Велики посвећеници, пре свега велики духовници и песници, бране последње цитаделе истине и смисла. Мрачни ритуал гута целу једну земљу, цео један народ... Знамо ли епилог или још чекамо на њега?... Писац више није ту. Али роман јесте. Чека свог издавача, чека свог правог читаоца

XII

*

Ух, презирем их! Прави мајмуни!

Прешавши Бранков мост, гардисти на моторима и блиндирани „мерцедес“ су успорили. На тротоарима с обе стране улице стајали су постројени раздрагани грађани. Одушевљено су махали човеку који се возио у отвореном аутомобилу. Враћао се из државне посете Кини и сад га дочекују као да је ту земљу покорио.

Он је био љут и имао је презрив израз на лицу.

Мајмуни, мислио је, прљави мајмуни. Воле ме! Мене!? Стално ми се улагују ти љигавци. Ха, ха!

„Тебе воли и старо и младо, тебе воли омладина цела...“ одзвањало му је у глави.

Одвратни су, без стида и уопште их није срамота.

Већ годинама их сатирем, а они? Они ме воле! Мајку божију им...

Почињем да сумњам у свој успех. Кажем себи: са њима ми је лако, али ипак, ипак... још увек осећам опасност кад год сам на капији овог њиховог града. Фуј!

Превариће ме ови Бизантинци, хоће ме преварити. Мрзим их.

Ја сам несрећан. Морам да носим ову маску и не смем да им се покажем у правом лику.

Душо, пази шта ћу ти рећи: уствари, ја сам онај лепо младић из Артемидиног храма у Ефезу. Ја сам Никтин син, моја мајка је богиња Ноћи, ја имам црна ледена крила и носим угашену бакљу. Срце ми је од жељеза, а увек ме прате бол и туга.

А ови, гледај само, ови се мене не боје. Да, ови се не боје смрти. Ни кад их намерно поздрављам са црним рукавицама на шакама, ни тад се не боје. Будале! Колико пута сам хтео да им довикнем: Еј, ви тамо, Танатос вас поздравља!

Морам да кријем свој прави лик, да носим тамне наочари да ми не виде очи, морам да фарбам косу, да трпим ово тело старца... Инјекције „геровитала“ које нарочито за мене справља докторка Аслан из Румуније...

Душо, ти знаш ко сам и колико сам осетљив.

**

Све раде да не умрем. Желе да продуже живот свом вођи. Не знају шта би без мене. Имбецили.

Ни оне дворове више не волим. Било би боље да сам дао да их сруше. Направили су ми нов двор, али ни он не ваља. Једино што ми се свиђа је одаја за масажу.

Тебе, душо, немој да шокира ово што ћу ти поверити. Пред тобом нећу ништа да сакријем.

Легнем на сто потпуно наг, са мојим тамним наочарима на носу. Онда оне две приђу и почну да ме додирују, масирају, најпре леђа. Две сестре, рођене сестре. Српкиње, али проверене. Морају да ме обожавају, али никако под принудом. Мажу ме мирисним уљима. Нежне су им руке.

Окренем се и легнем на леђа. Ноге ми најпре трљају, а онда сваки мишић додирну, па ме прођу жмарци. Кад им дам знак, оне се разголите до појаса. Гледам њихове дојке, чврсте, са брадавицама које се круте као и мој уд. Оне га милују. Узимају у уста и сишу. Њихова млада уста стишавају мој немир. Тренуци спокоја су док им свршавам у уста. Оне гутају моју сперму.

Каква је? питам.

Дивна, кажу у глас.

Знам да лажу. Знам их.

Моја сперма је лед ледени.

Душо, душо! Ти се сад питаш: зашто ја у овој епизоди носим наочаре? И с правом се

питаш, одмах да ти кажем. Зашто понављам да носим затамњене наочаре? Шта то треба да значи? Помислићеш да желим да те плашим. Шта све нећеш помислити?! Облећу те слике разних чудовишта, из митологија и бајки. Бесмислице, казаћу ти, глупости. Анђели и арханђели немају лични опис. То кажем онако, узгред. Ти, душо, само ми буди наклоњена, све ћеш сазнати. И оне одговоре на тајне за које нико не зна да постоје.

Овај лик је више од пола свог живота провео кријући се, мењајући идентитет, покушавајући да заматне старе трагове. Особито од кад је постао члан тајне међународне терористичке организације. Мењао је имена, фризури, боју косе, носио бркове, лажне наочаре (са обичним стаклима), измишљао разна занимања... Највише је волео да се представља као инжењер, да буде лепо обучен, уредан, намирисан, скоро као неки денди. Волео је златно прстење, нарочито прстенове какве носе племићи, обично са породичним грбом, рубином или малим дијамантом као назнаком ранга. Он је у Истамбулу себи купио прстен са великим брушеним дијамантом. То је некад значило да је рођен као принц. Уживао је у новим оделима, краватама, ципелама, кошуљама. Кад је освојио власт, чак и на гаћама је имао извезене своје иницијале.

Зашто носим наочаре са тамним стаклима? Моје очи гледају кроз људе, зато их кријем. Кад бих могао да скријем и ове старачке пеге на лицу, рукама...

Тако, душо, мисли овај лик.

Ко је он? питаш се. Заиста, испричаћу ти. Само ми буди наклоњена, душо. Било је то на имању Граувиц... На поседу који је власништво царске породице већ вековима. И сад, кад се сетим тог места, просто ми је жао што сам умро 1916. Одатле сам волео да кренем у лов, углавном на дивокозе. Ех кад би могла да чујеш, душо, моје уздахе,

носталгију за тим временом. Не видиш ме, али, бар кад би чула те уздахе... Ја сам осећајан, кад сам човек од укуса.

Позвао сам бискупа да дође на хитан састанак. Наравно, није могао да одбије. Знамо се још из Аугустинеума, док сам ја био ђак, а он спремао свој докторат о проблемима црквеног јединства. Задивио ме је, заволео сам га и мојим је настојањем постао дворски капелан. Слушао сам и нека његова предавања из канонског права на Свеучилишту. Кад сам примио круну царства, одмах сам наредио да Јозеф Георг постане бискуп. Као што сам и очекивао, сав се посветио крчењу путева моме царству према словенском југу, усвојивши потпуно моју идеју аустрославизма. Наши састанци су увек били тајни, увек смо се договарали о акцијама и мада смо у свему били сагласни, свет је мислио да смо у сукобу, да он мени иде уз нос. А то је било само једно лукавство. Заштитио сам га у Ватикану кад је својим говором на првом концилу иступио против непогрешивости папе. Свети отац га је похвалио због његовог јако доброг латинског и тако је ствар легла. Од миља су га назвали „бискуп са турске границе“. Исто тако, подгрејали смо причу да смо у сукобу тако што је он послао честитку у Кијев поводом девет векова од покрштавања Руса. Ја сам му приговорио и као изгрдио га, да су новине писале о томе да у немилости.

Бискуп ме је чекао у мом приватном салону где су сви зидови били украшени мојим трофејима. Сви дивојарци које сам одстрелио, њихове савршено препариране главе. Било је ту доста и њихових расцепљених копита. Из малог будоара слушао сам шта мисли мој верни саборац.

Та нешто велико се спрема, мислио је, чим ме је позвао у своје приватне одаје. Можда хоће да зна више о мојој акцији у Београду? Како иде са конкордатом. Већ сам га известио да никако не иде. Лажу ме Бизантинци, стално лажу. Тврђи су орах од црногорског кнеза. Њега сам лако убедио. Ташт је и жели да буде краљ у Србији. Лукава њушка, а ипак сам ја успео. То је први корак, али важан, морамо их привести Риму, јединој светој Цркви. Ми смо Хрвати католици од Бога предодређени да као квасац целокупно тесто јужних Словена прожмемо и мало помало га ка светом јединству Католичке цркве приведемо. Али, са шизматицима у Београду тешко ће бити, најгора плева су жидство и православље.

Почуј га, душо, почуј. Уживао сам у изливима гнева мог верног бискупа. А спремио сам се да га жестоко изненадим. Слушај ме и уживај.

Изашао сам пред њега у ледерхознама, а имао сам још и кожни прслук. Он устаде и ја га срдачно загрлим. Био је радостан, весео што ме види. Ја му кажем да ћемо заједно те вечери учинити једно велико дело, сасвим у складу са нашим старим плановима. Како би осигурали успех тих наших настојања, рекох, треба да створимо и резервни план, у случају да наша радња крене низбрдо. Он се одмах сложи са мном назвавши то мудрошћу великих.

Нема веће среће за мене и за ваше верне Хрвате од тога што сте нам наклоњени. Бог нека поживи ваше царско Величанство, дуго, дуго, рече ми бискуп.

Ви знате велечасни, узвратих, да не волим такве изливе љубави. И, шта више, зашто сад у све петљате Бога? Нас двојица смо борци, прави ратници, витезови нашег лепог царства. На то ја мислим и око тога се трудим. Зар нисте ни мало знатижељни, мој драги Јозеф Георг? Какво сам велико дело смислио?

Ах, више него знатижељан, рече бискуп са осмехом.

Добро, да не околишимо. Непотребно је то међу нама.

Слушам вас покорно.

Да седнемо, изволте.

Драги мој, рекох и зажмурих. Велико дело нас чека у суседној соби. На лепом кревету, у мирисној постељини. Чека нас једна млада жена, чека нас двојицу да јој укажемо част. То јест, ми ћемо је обљубити.

Ах, ах, Величанство, загрцнуто ће бискуп. Нисам вам ја за то. Та стар сам и уморан, прошле су ме те жеље. Физиолошки закони делују.

Немојте се изговарати. Ја боље од вас знам да сте још у снази, мушкој, мислим. Слушајте још, нисам све рекао. Дакле, желим да оплодимо ту жену. Желим да она роди сина. Сигуран сам да је то могуће. Затим, ја ћу се о свему даље постарати. Дете ће бити одгојено на најбољи начин, а кад стаса, даћемо га у војну Академију, у Печуј. Имаће моју и вашу вољу, а нека личи на вас. Ако ми то не будемо стигли, он треба да оствари наше планове. Добиће све што је за то неопходно. Мали прст ми каже да ће Југославија, кад се направи, бити кобна за шизматике, ваше непријатеље, Србе.

Али, Величанство, имам ја план који не захтева овако велику жртву...

Слушајте ме, Јозеф Георг, слушајте, зар се царска може порекнути? И још нешто, ова млада жена је Хрватица. Чистокрвна. Зваћемо је Мици. То свакако не може да вам буде свеједно. Овде ћемо се скинути и код ње ући голи.

Смакнуо сам трегере са мојих ледерхозни и оне спадоше. Бискуп није имао куд, почео је да откопчава пуцад на својој мантији.

Душо, само ми буди наклоњена, пази, све што ти сад причам је управо тако било. Био сам тамо кад су Руси опколили Београд, генерал Жданов је чекао наређење за напад. Ја сам окупио мој политбиро. Тражио сам да ми се реферише шта је са мојом новом униформом.

Другови, рекао сам им, нећу са борцима у град ако ми не стигне униформа. Онај са водњикавим очима ми каже, да су већ ликвидирали два кројача због спорости. Ништа нећу да знам, рекох, треба ми та униформа.

Скоро у глас рекоше: разумем, друже маршале.

Окренем се том што личи на јазавца:

Дакле, шта ће да се ради?

Он ми каже: неће бити милости.

Шта хоћеш да кажеш?

Одговори ми његова десна рука, са водњикавим очима:

Премного их је остало у животу, али ми сад имамо времена да ту грешку исправимо.

Ја климнем главом, намрштен. Погледам у Црногорца, нашег марксисту-лењинисту. Он је себе замишљао као Сен Жиста, па каже:

Србији није довољно пуштено крви.

Ја треснем руком о сто и дрекнем:

Србија нема чему да се нада. За њу неће бити милости. Другови, ми се у Србији морамо понашати као у земљи коју смо окупирали. Београд је први на реду.

Тако треба, скоро певајући изустити ћопави Словенац.

Чика Јанко је гладио бркове, задовољан као да је појео сардину из конзерве.

А генерал, Црногорац, који је тражио да наши савезници бомбардују Никшић и Подгорицу, каже ми:

Од Руса сам тражио да нам набаве белог коња.

Одлично, узвратих, ти ћеш да га јашеш.

Он, сав срећан:

Разумем!

Други генерали ћуте, гледају ме нетремице. Изнад наочара поглед ми се заустави на оном мршавом Цинцарину. Нисам волео његове бркове. Такве имају бакали и није ме чудило. Његови отац и стриц су сипали песак у брашно за српску војску, да се брже обогате.

Надам се, рекох, да су бомбе које си тражио пале где треба.

Нема сумње, друже маршале, живе у страху од нас. Чим Руси истерају Швабе, лако ћемо

са Београђанима.

Ја запалим цигарету, повучем добар дим. Ћутим и посматрам сваког понаособ.

Помислим: еј, будале, све саме будале. Требаће им сто година да се од мене опораве. Запамтиће ме шизматици, та пљева, тај гној!

Готово, рекох. Устанем, они салутирају.

Знам, тебе, душо, нервира кад свирам клавир. Само, ја сам неко од укуса и волим добру музику. Ако не волиш Шопена, само реци, ја ћу ти свирати по жељи. Моцарт, Шуберт... Добро, ево нећу више.

Волиш само кад ти причам. Ха, па ја сам твоја Шехерезада!

Ух, ово мораш да чујеш. Догађа се у Ватикану, код папе...

Био је то тајни састанак. Примео ме је увече, у библиотеци. Раскошна просторија, у предсобљу два Рафаела – апостоли Петар и Павле. Ту је и онај прозор са кога он благосиља *urbi et orbi*. Иза њега велика слика, мислим да је о васкрсењу реч. Неважно.

Дошао сам да наставимо преговоре, али десило се нешто неуобичајено. Између нас је био сто, на столу лист папира.

Хоћу, рече папа, да вас изненадим. Да вам и на овај начин искажем моју наклоност и поштовање. Овде, преда мном је један тестамент. Писао га је пре шездесет шест година један бискуп. Наравно, не било који бискуп, један велики човек који је створио Хрватску. Узмите, читајте, то је ваш отац писао – вама.

Ја се узбиљим, скинем наочаре и погледам кроз њега. Видим да се не шегачи, да није пајацлук на делу. Узмем папире, на хрватском писане и то краснописом.

Драги сине, благослов на теби. Мој живот је при самом крају, па сам решио да ти пишем док још имам бистру главу. Не знам када ћеш ово читати, али сигуран сам да ћеш имати прилику.

Никад се нисмо срели, ти не знаш мој лик, али ја имам твоје фотографије и видим да си наочит, стасит и паметних очију. Знам да вредно учиш, да си одличан ђак и верујем да ће од тебе бити оно што очекујем.

Ја сам свој живот посветио вери, домовини и служби нашој светој цркви. Не желим да ти причам свој живот и дела, ако те буде занимало сазнаћеш. То јест, теби је већ јасно да си предодређен за велика дела. Свет се мења, дижу се и пропадају царевине, само је црква грађевина која се не мења и која не може пропасти. Ми њој верно служимо и она нас никада неће оставити. Проливали смо крв за њу и још ћемо је проливати, од нас Хрвата нико јој није вернији. Кад затреба, она ће теби помоћи, али и ти, ако њој буде нужно, знам да ћеш јој помоћи као што одани син о својој мајци брине.

Питаћеш се, зашто пишем ово сад од Јосипа Јосипу, зашто, кад ти све знаш? Све је у твојој души и у срцу.

Ово је, сине, мој духовни тестамент. И то је једино што имам да ти оставим. Оствариће се моја идеја, створиће се Југославија, само ја то нећу доживети. Не мари, трасирао сам

сигуран пут. Једино, страх ме је да нам је не отму шизматици и да је не упропасте, као што знају. Ти ћеш се потрудити да их онемогућиш, јер моје дело и твоје, које ће се видети једног дана, то мора да користи само Хрватској и нашој јединој светој цркви. Када се оствари, кад се успостави, Југославија ће ослабити шизматике и веруј мени: биће њихова гробница. Тврдокорни ће умрети, а слабије ћемо поново крстити и добити нове Хрвате.

Ех, душо. Једва сам се уздржавао да не покажем емоције пред папом. Хоћу рећи, радост.

Потурим папир и опет гледам кроз њега. Он спусти поглед и рече:

Свим светима се кунем да ово није фалсификат.

Знам, рекох.

Цркви је потребна ваша помоћ. Једино нам ви можете помоћи. Молим вас, ја се уздам још само у вас.

Слушам вас.

Папа је дубоко уздахнуо. А онда је упро поглед у мој орден са петокраком од рубина.

Моја два претходника и ја направили смо страшне грешке. Охрабрили смо нацисте, подржали и организовали њихова бекства, сакрили их од правде. Лагали смо, тврдили да нисмо знали, да су нам недостајале праве информације. Сад видим да смо цркви нанели удар од кога једва још стоји. Ви нам помозите.

Како? упитао сам.

Наша замисао је да за све окривимо комунисте.

Гле, гле...

Један од мојих најважнијих људи спреман је да се жртвује за спас цркве.

Да чујем његово име.

Фра Крунослав Драгановић.

Врло добро.

Кад све утаначимо, ако се сложите, он ће се предати вашој тајној полицији. Ви га одведите где желите. Он ће вам све одати. Једино молим да не објављујете шта вам буде испричао. Ми морамо имати копију.

Па каква ће бити ваша корист?

Коме треба рећи ћемо да је он од почетка радио за комунисте. Вас нека хвали и вама нека се захваљује.

Немам примедби.

Разговор се завршио. Бацим поглед на бискупов тестамент и видим пише: травањ, 1904, Ђаково.

Ето, душо, само ми буди наклоњена, сазнаћеш још много тога.

Да, умало да заборавим. Ти се сигурно питаш: кад је умро, шта се десило са његовом душом? Тај лик је, зар не, морао да умре. Да, наравно. Тело сладострасног старца се буквално распадало. Да ти не описујем детаље. У болници, у Лајбаху, све су чинили да га одрже, чак су му и леву ногу скратили, али није вредело. Пао је у кому и бунцао – на немачком.

Послао сам мог најбољег ловца на лептире да улови његову душу, да ми донесе тај 21 грам.

И шта се десило?! Вратио се празних шака. Душа се није појавила. Веруј ми, нико је није могао украдити пре нас. Нико, па ни мој велики противник. Тако је. Макар да се појавила и са пет грама, и са још мање, било би то, како кажу – природно. Али није. Једноставно, тај лик није имао душу. Запамти шта сам ти рекао. <

(Из рукописа *Књиге. Рокенрол романа* Миодрага Јанковића.
Опрема „Нација“)

Објављено: петак, 11. јануар 2019, 20:08h

[\(1\) Анастасија је узалуд вриштала](#)

[\(2\) Вратар Понтија Пилата](#)

[\(3\) Писац се наклонио и отишао](#)

[\(4\) Црна рука](#)

(5) Тај није имао душу

[О писцу](#)

Миодраг Јанковић. Рођен 1947. у Београду, преминуо 10. августа 2018. у Паризу.
Књижевник, историчар.

Објавио:

Потресне приче, „Просвета”, Београд 1972.

Неко други, роман, „Просвета”, Београд 1978.

Добра коб, роман, „Књижевне новине”, Београд 1984.

Записи о Србству, „Никола Пашић”, Београд 1998.

Три огледа, „Књижевна реч”, Београд 2001.

Кнез Павле од лепоте до истине, Академија уметности БК и „Ведута”, Београд 2004.

Haereticus, роман, „Просвета”, Београд 2006.

Кнез Павле. Истина о 27. марту, са Вељком Лалићем, „Унапрес”, Београд 2007.

Од 1976. живео у Паризу, где је и сахрањен.

Био је оснивач и дописник СРНЕ из Париза и шеф Представништва Републике Српске у

Француској.

Као сапутник кнегиње Јелисавете Карађорђевић, учествовао у судској рехабилитацији кнеза Павла и Милана Антића.

Био је уредник интернет портала *27. март*.

О роману

Овај рокенрол роман је свакако и једна својеврсна аутобиографија. Из веома дугог живота главног јунака дати су неки фрагменти, као тесери великог мозаика. Из њих се читаоцу нуди да препозна судбину ове индивидуе нарочито загорчане појавом хришћанства. Исто тако открива се и скривена истина о смислу постојања овог лика, његово убеђење да нема смисла и да је у основи свега апсурд, као и код људи.

Писац више није ту.

Али роман јесте.

Чека свог издавача, чека свог читаоца.